

Verslag van de conferentie ‘Toekomst van de Gooise natuur’

Gehouden op 2 december 2011 in Het Spant in Bussum

Een initiatief van de Vereniging van Vrienden van het Gooi, in nauwe samenwerking met het Goois Natuurreservaat

Opening

De middag wordt geopend met de film *Het is 2 voor 12! Toekomst van de Gooise natuur*, een oproep om de natuur van het Gooi te behouden.

Frans Tielrooij, oud-gedeputeerde Provincie Noord-Holland en dagvoorzitter

Het Goois Natuurreservaat is 2.800 hectare groen goud, en wel in het meest dichtbevolkte stukje buitengebied van Nederland. Het rijksgeld voor deze natuur valt weg, en mogelijk ook de Natuurbeschermingswet, die het behoud van het Goois Natuurreservaat mogelijk heeft gemaakt. De kracht van de wet is belangrijk als laatste redmiddel om iets voor elkaar te krijgen.

Hetty Laverman, voorzitter Vereniging Vrienden Van het Gooi

Zorgen

Ons doel is zowel in het landelijk als het stedelijk gebied het eigen karakter van het Gooi en omstreken zo goed mogelijk te bewaren, door goed natuurbeheer en het voorkomen van aantasting van natuur- en cultuurwaarden. Wij maken ons zorgen over de toekomst van de Gooise natuur, het Gooise landschap en het Goois Natuurreservaat, ook op de lange termijn. Hoe om te gaan met minder geld voor de natuur? Het Gooi is Noord-Hollands grondgebied, maar is ook verbonden met de Heuvelrug als natuurlijke en landschappelijke eenheid. Net als de natuur blijven we niet hangen bij de provinciegrens, maar kijken we over grenzen heen.

Onvervangbare waarden

Landelijke bezuinigingen hebben tot gevolg dat er 70 procent afgaat van de steun voor natuur. Dat is ongekend en buiten proportie. Het gaat om onvervangbare waarden, over de basis van ons bestaan. De completering van terreinen en het maken van verbindingen en recreatiemogelijkheden zullen eronder lijden. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt alleen nog daar afgerond waar het moet van Europa. Dit is zorgelijk, juist omdat natuurlijke, landschappelijke en natuurhistorische kwaliteiten het Gooi uniek maken. Die maken het ook tot een hoogwaardig en gewild woon- en werkgebied. Het Gooi is belangrijk voor bewoners, maar ook voor de internationale promotie van Amsterdam als een door groen omgeven wereldstad.

Verbindingen

Veel van de EHS is al gerealiseerd. De gronden zijn in bezit van natuurbeschermingsorganisaties en particulieren. Die hebben gewerkt aan verbetering van de kwaliteit door goed beheer en ontsnippering. Het Gooi heeft de grootste natuurbrug ter wereld, waar mens en dier gebruik van maken, en er zijn er nog veel meer in voorbereiding, in aanbouw of afgebouwd. De groene ruggengraat van noord naar zuid is bijna gereed, maar essentiële stukjes ontbreken nog. Als de provincies nu minder geld hebben is het beter om de ambities later alsnog waar te maken. De Provincie Utrecht houdt de ambities voor de Heuvelrug overeind. Noord-Holland heeft in 2010 haar herijking uitgevoerd en zal nu haar ambities opnieuw wegen. Wat ons betreft moeten de ambities overeind blijven. Onze inzet zal zijn om de natuurverbindingen Monnikenberg, Anna's Hoeve en A1

vorm te geven. Wij verzoeken: haal geen bestaande natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat uit de EHS! Het zou kostenineffectief zijn en de deur open zetten voor meer functies in de gebieden.

Beheer

Openstelling van de natuurgebieden betekent onderhoud en brengt kosten met zich mee. Maar omdat openstelling cruciaal is voor het draagvlak, is afsluiten geen optie. Mocht het Goois Natuurreservaat voor efficiencyvraagstukken komen te staan voor het beheer van de terreinen, opteer dan voor nauwere samenwerking met het Utrechtse deel van de Heuvelrug.

Betrokkenheid

Het Goois Natuurreservaat is uniek vanwege de gemeentelijke bestuurlijke betrokkenheid en als natuurlijke erfgenaam van de erfgooiers. We zijn eigenlijk een 'familiebedrijf' dat altijd weer samen door moeilijk periodes heen is gekomen. Al bijna 80 jaar lang leggen gemeenten zich grenzen op en gaat men niet mee met de waan van de dag. De grote gemeentelijke betrokkenheid bij de Stichting Goois Natuurreservaat moet blijven bestaan. Eigen, door inwoners ingebracht kapitaal vernietig je niet. Er zijn genoeg locaties met leegstand waar ruimte is voor nieuwe activiteiten.

De hele Heuvelrug Nationaal Park

De Natuurbeschermingswet beschermt 13 Gooise gebieden, 80 procent van de Gooise natuur. Als de wet weg zou vallen, zou het Gooi samen met de rest van de Heuvelrug een Nationaal Park moeten worden. Dat betekent dat je samen natuurdoelen stelt en die realiseert. Het zuidelijke deel is al Nationaal Park. Trek die status door! Het zijn parels aan dezelfde ketting. De Provincie Noord-Holland en de Provincie Utrecht moeten samen bereid zijn de hele Heuvelrug overeind te houden als een bijzonder gebied, om het dezelfde bescherming te bieden als onder de Natuurbeschermingswet. Deze provincies zouden koplopers kunnen zijn in deze nieuwe manier van bescherming bieden. Dus neem de handschoen op.

Jaap Bond – voorzitter Goois Natuurreservaat / gedeputeerde Provincie Noord-Holland

Veel bereikt

Het beeld van de film was somber ten opzichte van wat er bereikt is. Het is goed dat men ooit voor het model van de Stichting Gooisch Natuurreservaat heeft gekozen, want het is een succes. De natuur in het Gooi is goed bewaard gebleven en er is een enorm draagvlak. Er zijn vrijwilligers en begunstigers, en de vaak emotionele betrokkenheid van de lokale bestuurders is groot. Dat is iets om trots op te zijn en te koesteren. Je zou er ook meer gebruik van kunnen maken.

Bezuinigingen

Er wordt stevig bezuinigd op landschap en natuur, na jaren van investering. De Provincie Noord-Holland heeft 84 procent van de EHS gerealiseerd. De resterende 16 procent kost ongeveer 250 miljoen euro. Je kunt draaien aan het kraantje van de tijd: 2018 wordt dan 2021. Dan is er nog het kraantje van de planologie. Er is dat tekort van 250 miljoen euro voor het completeren, en het beheer na 2014 brengt tekorten met zich mee. Het is een inbreuk op de bestuurlijke afspraken. Niemand is daar blij mee, maar er ligt een onderhandelingsakkoord. Het is even door de zure appel heen bijten, maar er zitten ook voordelen aan de decentralisatie. Je kunt immers beter zelf aan het roer staan dan onder een 'noodwet' komen. Er zijn kansen. De rijksbezuinigingen treffen ook het Goois Natuurreservaat, maar dit is te overzien: het gaat om 125 hectare van de ruim 2.700 hectare. Ook de weerslag van de bezuinigingen op het beheer is niet dramatisch. Het gaat om 250.000 euro per jaar, 5 % van de totale begroting. Daar zijn oplossingen voor te bedenken.

Natuur als economie

De andere participanten in het Goois Natuurreservaat moeten ook bezuinigen. De natuurlijke golfbeweging gaat nu omlaag. Ik voel daarin een grote verantwoordelijkheid. Ik wil proberen te

blijven investeren in natuur, want natuur is ook economie, zeker in deze regio. De vestiging van internationale bedrijven in bijvoorbeeld Amsterdam hangt mede af van de natuur in de omgeving. En natuur hangt samen met volksgezondheid en de waarde van de huizen. Maar er zullen wel keuzes gemaakt moeten worden. Medio 2012 besluiten de Provinciale Staten daarover en dan gaan we aan de slag. We willen de ambities hoog houden, met planologie en het coalitieakkoord. Met ruimtelijke ordening als middel houden we de EHS in stand, 'weggezet' in de tijd. Het zou kapitaalvernietiging zijn om reeds begonnen projecten te stoppen. Voor die projecten is dan ook 10 miljoen euro beschikbaar. En we hebben als college besloten dat we de contracten voor het beheer verlengen, terwijl we wisten dat dat voor de meerjarenbegroting een financieel probleem zou zijn.

Oplossingen

Wat zijn oplossingen? Denk aan functiecombinaties, minder verwerven en meer beheer, de tijd nemen en prioriteit geven aan bestaande natuur. Als het gaat om inkomsten kun je denken aan energie uit biomassa, natuurtoerisme en ideeën als 'dood voor groen' [dit blijkt later te verwijzen naar de verkoop van doodskisten van hout uit lokale natuurgebieden, red.]. Ook zal natuurbeheer moeten verschuiven van overheid naar particulier initiatief. Zo is het ook begonnen, bij agrariërs. De overheid heeft een steeds grotere rol genomen. Je zou ook meer kunnen werken met vrijwilligers. De bijdrage van de burgers kan groter. De 6.500 begunstigers leveren een bijdrage van gemiddeld 74 euro per hectare. Bij Natuurmonumenten en Landschap Noord-Holland is dat veel meer: respectievelijk 288 en 366 euro per hectare. Dat is appels met peren vergelijken, maar toch liggen daar kansen. Misschien ligt er nog wat geld onder de Gooise matras. We kunnen in elk geval de moeite nemen er eens onder te kijken.

Analyse en aanbevelingen

Patrick Poelmann heeft in opdracht van het dagelijks bestuur van het Goois Natuurreservaat een analyse gemaakt, waarin hij het model van de organisatie prijst. Daarin staan aanbevelingen in de zin van meer met minder en efficiency. Dit wordt op 8 december besproken in het algemeen bestuur. De opdracht is het groen te behouden, of misschien wel: hoe maken we het Gooi met minder middelen juist natuurrijker.

Bart Krol – gedeputeerde Provincie Utrecht

Betrokken, trots en verantwoordelijk

Het zijn barre tijden. We moeten creatiever zijn om met minder geld toch de gehele Heuvelrug te beschermen. Het is één prachtig en bijzonder aaneengesloten natuurgebied, midden in de Randstad, waar vele miljoenen doorheen crossen, wonen en werken. Als je er bent, realiseer je je niet dat je midden in de dichtbevolkte Randstad staat. Dat iets om trots op te zijn. Iets waar onze voorouders voor gewerkt en geknokt hebben, veelal door particulier initiatief. We hebben allemaal een zware verantwoordelijkheid om ervoor te blijven zorgen.

Ruimtelijke ordening

Die bescherming begint met goede ruimtelijke ordening. Zeg als provincie en gemeente in je structuurvisies, je provinciale ruimtelijke verordeningen en je bestemmingplannen: dit is natuur en daar blijven we dus vanaf. Punt. Gewoon doen wat je hebt afgesproken. Het is een aaneengesloten natuurgebied, het is de moeite waard, en we gaan het dus niet verprutsen. Gemeentes hebben zich daaraan te houden. Al het andere wat je kunt doen voegt dan niet heel veel toe.

Creatief

We moeten creatiever worden. We hadden ooit stevig geld naast een stevige ruimtelijke ordening, en dat hebben we niet meer. Neem bijvoorbeeld Hart voor de Heuvelrug, een bedenkfel van de Stichting Het Utrechts Landschap. Het ging niet goed met de Utrechtse Heuvelrug. We hebben niet simpel het ILG-budget [Investeringsbudget Landelijk Gebied, red.] gebruikt dat we in Den Haag

konden halen. We hebben gezorgd dat plaatsen waar wel ontwikkeling mogelijk was geld opleverden, waarna het geld naar de natuur op de andere plaatsen ging: rood voor groen. Het hele project is gestoeld op die gedachte. Minister Verburg was verbaasd. Nu zijn we blij dat we een systeem hebben waarmee we onszelf kunnen bedruipen. Met eigen geld, eigen partners en eigen energie ontwikkelen we natuur. Ook Vliegveld Soesterberg wordt toegankelijk natuurterrein, betaald met een klein beetje woningbouw.

Over de grens

In het noordelijke deel hebben we goede samenwerking met het Goois Natuurreservaat. De natuur trekt zich niets aan van bestuurlijke grenzen. De dieren niet, de planten niet, en dus ook Bont en Krol niet. Ik heb één wens: wij zorgen ervoor dat de provincies samenwerken om dit gebied te bewaren, ook als we er minder geld voor hebben.

Anton Kos – historicus

Geschiedenis

De geschiedenis van het Gooi begint in feite 1.000 jaar geleden. Bijna alle nederzettingen in het Gooi bestaan sinds de 5de of 6de eeuw. Dat merk je onder andere aan uitgangen als *Hilversum*, *Bussum* en *Blaricum*. De stad Naarden kwam later op. Het Gooi hoorde vroeger bij Elten, Gelderland, en dus Duitsland. Floris V wilde het graag in bezit krijgen. De Gooise boeren echter gebruikten de grond en organiseerden zich in erfgooiersorganisaties. Ze hadden regelmatig conflicten met overheden over de gebruiksrechten. In de 15de eeuw organiseerden ze daarom ook het gebruiksrecht. Vanaf 1474 spreken we van erfgooiers. Het belangrijkste conflict was met Karel de Stoute, die zich alle rechten wilde toe-eigenen. Dat werd door de erfgooiers niet geaccepteerd. In de 19de eeuw zijn de bestuurders van de organisatie geen erfgooiers meer. Er ontstaan dan ook onderlinge conflicten. De overheid vaardigt een wet uit om zaken in goede banen te leiden: de Erfgooierswet van 1912. In 1932 worden de minder interessante gronden verkocht aan het Goois Natuurreservaat, die als doel heeft de grond 'ten eeuwigden dage' voor de natuur te behouden, wat overigens een middeleeuws topos is en in de praktijk niet meer betekent dan 'voor onbepaalde tijd', ofwel dat je een afspraak elk moment kunt ontbinden.

Denk 1.000 jaar verder

Elk stukje dat je afhaalt van de natuur ben je kwijt. De erfgooiers wisten dat, maar er waren altijd ook bedreigingen. In de jaren '50 was er een congres met vergelijkbare vragen als die van nu. Echter, weinigen kijken ver in de toekomst. De meesten kijken alleen naar de korte termijn, en dan wil je voor natuur niet betalen. Het historisch perspectief laat de lange termijn zien. Dus wat te doen? Bewaar natuur, benut cultuur, blijf eigenaar, werk samen, word het eens, denk 1.000 jaar verder.

Discussie met de gedeputeerden onder leiding van Peter Schat, redactiechef Gooi en Eemlander

Inkomsten werven

Discussieleider: De bestuurders lijken de bedreiging te relativiseren. Die 74 euro particuliere bijdrage per hectare kan best omhoog. Kan dat werkelijk?

Bert van der Moolen, directeur-rentmeester Goois Natuurreservaat: Het is goed om te constateren, maar we moeten nog maar zien of het mogelijk is. Begunstigers en fondsen werven doen we al, permanent.

Nationaal Park

Discussieleider: Natuurmonumenten verhuurt en exploiteert ook bezit. Voor het Goois Natuurreservaat, dat immers de 'onbruikbare gronden' heeft gekregen, ligt dat misschien wat lastiger. Een ander onderwerp zijn de Nationale Parken. Die zijn er straks toch niet meer?

Frieda van Diepen, voormalig voorzitter National Park Zuid-Kennemerland en voorzitter van de Koepel van Nationale Parken: De status van Nationaal Park blijft gewoon bestaan. Ik wil graag ingaan op de oproep "blijf eigenaar". Als inwoner van het Gooi voel ik een sterke betrokkenheid. Dat is een kracht die we moeten we behouden. Het Goois Natuurreservaat moet ingebed zijn in het bestuur en de organisaties van het Gooi. Ik maak me zorgen over de status van de natuur hier. Wat de heer Krol zei over de rol van ruimtelijke ordening herken ik niet in het huidige rijksbeleid, namelijk: we doen wat is afgesproken. Zo zou het wel moeten zijn. Bestuur is grillig en wisselt om de zoveel tijd. Als de Natuurbeschermingswet wegvalt zou de status van de natuurgebieden moeten worden gegarandeerd door de provincies, ingebed bij de gemeentebesturen, die het in hun bestemmingsplannen als heilig opvatten. Verder is het een goed idee om Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug uit te bereiden met het Goois Natuurreservaat.

Erik-Pieter Vlaanderen, raadslid gemeente Muiden: Zou voorzitter Bont in het collega van Gedeputeerde Staten kunnen vragen of de Bloemendaler Polder, als die voor twee derde groen blijft, voor een symbolisch verdrag overgedragen zou kunnen worden aan het Goois Natuurreservaat?

Jaap Bond, voorzitter Goois Natuurreservaat / gedeputeerde Provincie Noord-Holland: Nee.

Bart Krol, gedeputeerde Provincie Utrecht: Ik heb vooral bedoeld dat je moet doen wat is afgesproken binnen de planologie. Het kabinet houdt zich niet aan eerdere afspraken over geld, maar dat ontslaat ons niet van de plicht om de 31,5 duizend hectaren EHS in onze provincie te beschermen. Dat is ons uitgangspunt, daar begint alles mee. Vervolgens hebben we een financieel probleem. Ik begrijp de zorgen over de betrouwbaarheid van de overheid, maar je ziet bij het Goois Natuurreservaat dat het behoud op lange termijn toch is gelukt.

Een aanwezige: Waarom zijn beide gedeputeerden akkoord gegaan met het IPO-akkoord dat bescherming van Nationale Parken aan de provincies overlaat?

Bart Krol, gedeputeerde Provincie Utrecht: Het decentralisatieakkoord bestrijkt een aantal gebieden, waaronder Nationale Parken. Het Rijk zegt: dat doen wij niet meer. Er staat dus een kind in de regen dat niet weet wie er voor hem of haar gaat zorgen. Het is aan ons om te beslissen hoe we daar invulling aan geven. We hebben een Nationaal Park, de Utrechtse Heuvelrug. Daar gaat het goed mee. Het gaat zelfs uitbreiden tot aan de A28. Je moet zeker denken over de mogelijkheden van de gehele Heuvelrug als Nationaal Park, als je zeker weet dat dat meer bescherming oplevert. Als het sterke merk en de onderlinge verbondenheid daar iets aan toevoegt, is het te overwegen. Daarnaast moet je de planologische bescherming en de begrenzing van de EHS overeind houden.

Maud Arkesteijn, oud-voorzitter Vereniging Vrienden van het Gooi: Wil de Provincie Noord-Holland meewerken aan Nationaal Park de Heuvelrug?

Jaap Bond, voorzitter Goois Natuurreservaat / gedeputeerde Provincie Noord-Holland: Samenwerking is er al volop. De Utrechtse Heuvelrug is een heel logische partner voor het Goois Natuurreservaat. Bij het laatste wat de heer Krol zei sluit ik me aan.

Dick Wijte, voorzitter Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug: Ik ben erg blij met de vele opmerkingen die congruent zijn aan ons denken. De gebiedscommissie Heel de Heuvelrug bestaat uit 3 segmenten: noord, midden en de uitbreiding richting A28. Ook het Goois Natuurreservaat is erbij betrokken. Er is dus al gestructureerde samenwerking.

Frans Tielrooij, dagvoorzitter: Oud-voorzitter Roel de Wit heeft ooit het beste het kenmerk van het Gooise landschap gegeven: het is een illusielandschap. De heide lijkt eindeloos als je er loopt, maar om de hoek begint de bebouwing.

- PAUZE -

Marco Glastra – directeur-rentmeester Het Utrechts Landschap

Succesvolle tweeling

Het Goois Natuurreservaat en Het Utrechts Landschap vormen een twee-eiige tweeling, dus ook wij horen een beetje bij het familiebedrijf. In 12 jaar samenwerking in Heel de Heuvelrug zijn grote stappen gezet in ontsnippering, zijn corridors gemaakt, is Vliegbasis Soesterberg tot natuur gemaakt, is veel heide hersteld, zijn diverse routes, poorten en entrees ontwikkeld, is de groene loper voor het edelhert uitgerold, en hebben we Heel de Heuvelrug tussen de oren gekregen. Een voorbeeld van de gevolgen: de das is enorm toegenomen over bijna de hele Heuvelrug, van 6 naar 150 exemplaren. Het ecoduct over de A1 is nog niet gerealiseerd, maar al het andere gewenste wel! We zijn er echter nog niet. De ontsnippering moet worden afgemaakt. Het Rijk is klaar, maar de verbinding met de Veluwe is nog een punt, onder andere voor het edelhert. Er leven al wel 2 wilde zwijnen op de Heuvelrug. Er zijn meer rustige gebieden nodig. Ook moet de kwaliteit bewaakt worden. Rond Paleis Soestdijk, waar het Nationaal Militair Museum komt, is er de uitdaging om de stromen bezoekers in goede banen te leiden.

Zonder wettelijke bescherming

Het is erg prettig om wettelijke bescherming achter de hand te hebben. Echter, we hebben die als Het Utrechts Landschap niet, en toch gaat het goed. De politieke factor is groot, maar we doen het met elkaar, en dat geeft een goed gevoel. Per saldo levert het veel goeds op. Of dat in het Gooi ook te realiseren is, weet ik niet. Het Utrechts Landschap is er een groot voorstander van om bestuurlijk naar één grote gebiedscommissie te gaan voor de Heuvelrug, met onder andere grondeigenaren, overheden, de recreatiesector en ondernemers. Daarnaast moet er beheerdersoverleg blijven plaatsvinden per deelgebied, en waar nodig een stuurgroep voor strategische projecten als Vliegbasis Soesterberg of Paleis Soestdijk. Zo groei je op natuurlijke wijze toe naar één Nationaal Park, wat een mooi 'keurmerk' zou zijn voor de Heuvelrug. Niet zozeer omdat het een wettelijke bescherming biedt, maar omdat het een sterk merk is waar een goed gevoel aan gekoppeld is. Toevoeging van Het Goois Natuurreservaat zou een mooie bekroning zijn.

Geld

Wat geld betreft: blij investeren in de kwaliteit van de Heuvelrug. Daar heeft de overheid een rol in. Je kunt dat bijvoorbeeld doen in de vorm van gebiedsontwikkeling. Waar bestuurders minder naar kijken, maar wat misschien nog wel belangrijker is, is het reguliere beheer. We zijn er een groot voorstander van om dat als een publieke zaak te zien en uit het publieke domein te financieren. Van het gesteggel welke bestuurslaag daar dan voor moet zorgen, blijven we weg. Het Rijk heeft het nu over de schutting gegooid, maar het zal ergens opgelost moeten worden. Het moet misschien niet per se uit de Onroerendzaakbelasting komen, maar daar wordt veel extra geld uit gehaald, dus waarom ook niet? Daarnaast krijgt Het Utrechts Landschap steun van particuliere bedrijven en zijn er inkomsten uit bezit. Uit de StreekRekening Utrechtse Heuvelrug, een initiatief van de Rabobank, komt jaarlijks ongeveer een ton vrij uit 100 miljoen spaargeld van particulier geld. Dit concept kan zo uitgebreid worden naar het Gooi. De Rabobank maakt reclame voor projecten, zoals de rondtrekkende schaapskudde. Dat levert nieuwe betrokkenheid en geld op. Een ander idee is wat wel grappend genoemd wordt 'Dood voor Groen': hout van de Heuvelrug wordt verkocht in de vorm van

doodskisten. Dat blijkt heel lucratief. De Heuvelrugkist is zo'n succes dat er noodkap moest plaatsvinden om het hout te leveren. Dus denk eens over het scheppen van de Gooikist.

Leren van elkaar

Het Goois Natuurreservaat en Het Utrechts Landschap zijn bondgenoten op de Heuvelrug. Beiden zijn regionaal ingebed en hebben een eigen deskundige beheerorganisatie. Het Goois Natuurreservaat heeft als kracht die bijzondere publieke financiering, waar we alleen maar jaloers op kunnen zijn. Wij hebben als kracht juist dat we de overheid op afstand hebben en privaat goed geborgd zijn. Je zou elkaar beide toewensen. Het is goed om naar elkaars modellen en krachten te kijken en ervan te leren.

Bert van der Moolen, directeur-rentmeester Goois Natuurreservaat

Samen

Een rentmeester past vooral op zijn gebieden en zijn organisatie. Het Gooi is van het Goois Natuurreservaat, en het Goois Natuurreservaat is van het Gooi. Deze conferentie is er gekomen om samen te onderzoeken hoe de bezuinigingen uit zullen werken en hoe we ermee om kunnen gaan. In de tussentijd is het nieuws over het mogelijk intrekken van de Natuurbeschermingswet erbij gekomen.

Verankerd

Het Gooi is uniek. Dat weten we, en dat voelen we als we er zijn. Het is inderdaad een schitterend illusielandchap, dankzij de steden en dorpen die de euvelen moed hadden om dit natuurschoon ten eeuwigden te beschermen. We hebben hier dan ook de hoogste mate van publieke en politieke participatie. Kortom, het draagvlak is er. We hebben 250 tot 300 vrijwilligers, anderhalf per 1.000 inwoners. Ruim 7% van alle huishoudens in het Gooi is begunstiger. We zijn een verankerde organisatie. Dan is er de enorme steun van de Nationale Postcode Loterij. We zijn een soort ILG 'avant la lettre'.

Samenwerking vormgeven

We zijn een kleine maar slagvaardige organisatie binnen het Gooi. Wat we doen is goed voor de participanten en de burgers. Er vloeit bijvoorbeeld ook geld via de btw terug naar de bevolking. In 2003-2010 was dat 6 miljoen euro. Als gemeenten het hebben over bezuinigingen moeten ze daar goed bijilstaan. We hebben niet alleen het eigen bezit overeind gehouden, maar daarnaast projectmatige doelstellingen gerealiseerd. Vooral in samenwerking zijn we sterk. Daarbij kijken we zowel richting Utrecht als Noord-Holland. We willen en kunnen die samenwerking zelf vormgeven. Dat we dat kunnen, laten we al 80 jaar zien. Het vertrouwen dat we 80 jaar hebben gekregen willen we behouden. Ik kijk uit naar de volgende 80 jaar.

Discussie met de zaal

Participatie

Discussieleider: Op de website van de Gooi en Eemlander stond een poll met de stelling: "Er is genoeg Goois groen. Meer wegen en woningen kunnen best." 81 % was het niet met de stelling eens, 19 % wel.

Gerard Peet, vrijwilliger: Ik heb nog niets gehoord over de participatie van de stad Amsterdam. Kan die zomaar weglopen, en hoe worden de tekorten dan aangevuld? Wat zijn de consequenties?

Elbert Roest, vicevoorzitter Goois Natuurreservaat: Dat is inderdaad een zorg. Amsterdam neemt 10% van de exploitatiekosten voor zijn rekening. Vertrek zou niet alleen een financiële daad zijn, het zou ook raken aan de grondvesten van de organisatie. De vraag is ook hoe andere partijen dan

reageren. Er is geen jurisprudentie. Het Goois Natuurreservaat zal keihard vechten om het te voorkomen.

Jelle Harder, lid Klankbordgroep Gebruikers Natuurterreinen het Gooi Natuurterreinen Goois Natuurreservaat: Wat zou er mogelijk zijn als iedereen die eruit stapt dit afkoopt, waarna je een private organisatie begint, gefinancierd uit het rendement van het geld?

Marco Glastra, directeur-rentmeester Het Utrechts Landschap: Het private karakter heeft voordelen, maar de structuur van het Goois Natuurreservaat heeft ook zijn kracht, en wel een om jaloers op te zijn. De uitdaging ligt erin om te bezien of je die twee krachten kunt combineren.

Frans Tielrooij, nu als voorzitter Stichting Steun Goois Natuurreservaat: Er is bewust gekozen voor publieke financiering voor de exploitatie, en dus voor de recreatie. Daarnaast is er de steunstichting die zaken financiert die binnen het reguliere beheer en aankoopbeleid niet tot stand komen. Die 'concertgebouwconstructie' zorgt ervoor dat een project als Natuurbrug Crailoo gerealiseerd kan worden.

De discussieleider: Of is de steunstichting er om te voorkomen dat de gemeenten kunnen graaien naar de gelden van de Postcode Loterij?

Frans Tielrooij, nu als voorzitter Stichting Goois Natuurreservaat: We hebben in deze regio zulke trouwe bondgenoten! Stelt u zich voor wat het betekent voor de lokale democratie dat Hilversum geheel omsloten is door natuurbeschermingsgebied. Die stad kan bijna nergens woningen voor de eigen inwoners creëren, maar lost dat heel zorgvuldig op. Chapeau! En dat geldt ook voor andere participanten. Die relatie moet je koesteren.

Natuurbeschermingswet

Jan Vollers voormalig secretaris Vereniging van Vrienden van het Gooi: Toen Hilversum de 'weg over de heide' wel zag zitten, bood de Natuurbeschermingswet een krachtig tegenargument. Zouden we in de nieuwe situatie wel zo'n vuist kunnen maken?

Hetty Laverman, voorzitter Vereniging van Vrienden Van het Gooi: Er worden te gemakkelijk bestemmingsplannen gemaakt die knabbelen aan de natuur, en die de randen opschuiven. Ik ben het met Bart Krol eens: als je iets afspreekt moet je je daaraan houden. Wanneer alles telkens weer op zijn kop staat, verlies je als burger het vertrouwen. Laten we creatief zijn en binnen wat er vastligt oplossingen zoeken.

Andere geldstromen

Maud Arkestein, oud-voorzitter Vereniging van Vrienden van het Gooi: Misschien moeten burgers maar eens aandelen kopen van het GNR.

Erik-Pieter Vlaanderen, raadslid gemeente Muiden: In Muiden hebben wij het Naardermeer, een gebied van Natuurmonumenten. De Bloemendalerpolder en de Gemeenschapspolder zijn foerageergebied van de vogels uit het natuurgebied. Die polders zouden groen blijven. Nu heeft de provincie de gemeente haar rechten ontnomen. Er mag nu volop gejaagd worden. De polder gaat naar Weesp en er komen woningen. Dank u wel, provincie.

Albert Moens: De afspraak is dat er in de Bloemendalerpolder twee derde groen komt. Dat staat los van grenswijzigingen. Een andere opmerking nog: een Nationaal Park worden is een goed idee. De combinatie tussen privaat en publiek geld is de kracht in het Gooi. In de Wieden wordt de directe band tussen bezoeker en natuur hersteld. Onderzocht wordt een 'visitor pay back'-systeem: de

recreant doet automatisch een gift van 5 of 10 procent op elke transactiebon voor horeca in, en bij de natuur. Er staat uitleg op de bon. Je regelt dat in een convenant met de horeca.

Jan de Wit, lid algemeen bestuur Goois Natuurreservaat: Het idee is goed, maar de gift zou niet verplicht moeten zijn.

Crailo-terrein

Gijs Vorstman, Stichting Behoud Gooise Heide: Wat gebeurt er met het Crailo-terrein? Komt er een crematorium? Een industrieterrein? Met gevaarlijke stoffen? Er is geen beleidsplan. Wie heeft de leiding?

Leo Jansen, Larens Behoud (was tot maart 2011 wethouder, red.): De regie is in handen van de Provincie Noord-Holland, en er zijn afspraken vastgelegd in een bestuursovereenkomst. Het Bussumse deel krijgt woningbouw, Hilversum legt er een bedrijventerrein aan, en in Laren komt luxe kantoorbouw. Nu blijkt een plan voor een crematorium te zijn. De gemeenteraad van Laren is niet blij met de eenzijdige opzegging van de bestuursovereenkomst door de provincie. Het oneigenlijke van de situatie is dat het gebied voor een pittig bedrag is verkocht aan Domeinen van het Ministerie van Defensie. Het Rijk heeft dus al gecashd. Nu het minder waard is zijn er weinig ontwikkelaars die er iets mee willen. Laten we na deze slechte beurt van de provincie nog eens opnieuw kijken wat er kan, en proberen Crailo zo groen mogelijk te houden.

Bert van der Moolen, directeur-rentmeester Goois Natuurreservaat: We zitten opnieuw met partijen rond de tafel, maar ik kan er nog niets over zeggen. Wij willen daar tot een ecoduct komen.

Albert Crans, Rijkswielpadenvereniging: Door de bezuinigingen op de natuur maken we ons zorgen over de infrastructuur voor wandelen en fietsen. Ook dat heeft economisch belang. Er doen geruchten de ronde dat er paden zullen worden afgesloten omdat toezicht niet meer mogelijk zou zijn. Het belang van recreatie moet wel worden meegenomen.

Bert van der Moolen, directeur-rentmeester Goois Natuurreservaat: daar is geen sprake van.

Korte bespreking van het uitgedeelde manifest, bestaand uit 9 stellingen

De deelnemer spreken uit dat:

- de opdracht van de Erfgooiers aan hun rechtsopvolgers (6 Gooise gemeenten, gemeente Amsterdam en de Provincie Noord-Holland) om het natuurschoon in het Gooi ten eeuwenigen dage ongeschonden als natuurreservaat in stand te houden nog steeds overeind staat,
- zij kennis hebben genomen van het voornemen van de regering om te bezuinigen op de verwerving, de inrichting en het beheer van natuurterreinen en van het voornemen om de beschermende werking van de Natuurbeschermingswet voor de dertien natuurmonumenten in het Gooi op te heffen,
- zij kennis hebben genomen van het voornemen van de participanten in het bestuur van het Goois Natuurreservaat om te bezuinigen op het beheer van de natuurterreinen en de recreatieve voorzieningen,
- het specifieke karakter van het Gooi met zijn hoge kwaliteit aan natuur en openbare toegankelijkheid tot de natuurterreinen door deze bezuinigingen niet in gevaar mag komen,
- de bescherming krachtens de Natuurbeschermingswet van wezenlijk belang is voor het duurzaam behoud van alle Gooise natuurgebieden en bij invoering van een nieuwe Wet natuur de participanten in het bestuur zich inzetten om de planologische bescherming van de natuurgebieden te continueren en zo mogelijk uit te breiden,

- de bestuurders van de 6 Gooise gemeenten, de gemeente Amsterdam en de Provincie Noord-Holland financieel en bestuurlijk verantwoordelijk blijven voor de ontwikkeling en het beheer van de Gooise natuur en de zorg voor de recreatie in de natuur,
- het Goois Natuurreservaat als natuurlijke erfgenaam van de erfgooiers een blijvende en centrale rol zal behouden als beheerder dicht bij de inwoners van het Gooi,
- het Gooi landschappelijk, ecologisch en cultuurhistorisch een onlosmakelijk geheel vormt met de Utrechtse Heuvelrug en de inspanningen van de regio erop gericht dienen te zijn dit geheel in deze samenhang te helen en te bewaren, mede door intensievere samenwerking met partners op de Utrechtse Heuvelrug,
- hierbij het streven is om het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug uit te breiden tot de gehele Utrechtse Heuvelrug en het Gooi.

Samenvatting van de conferentie door dagvoorzitter Frans Tielrooij

Steun:

- aan het behoud van de Gooise natuur,
- aan de deelnemers in de Stichting Gooisch Natuurreservaat,
- aan het behoud van de Natuurbeschermingswet voor de Gooise natuur.

Verslag: JT&P Communicatie, Monique Janssens